

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

Examensarbete

Grundnivå, 15 högskolepoäng

Förskolläraryrket

Man får hitta olika metoder för att möta barnen.

En kvalitativ studie om barns inflytande utifrån förskollärares resonemang.

Författare

Agnetha Junell

Ulrika Quist

Handledare

Agneta Jonsson

Examinator

Laila Gustavsson

Man får hitta olika metoder för att möta barnen.

En kvalitativ studie om barns inflytande utifrån förskollärares resonemang.

Abstract

Syftet med studien var att undersöka hur förskollärare resonerar kring begreppet barns inflytande. I och med revideringen av läroplanen (Skolverket 2010) har barns inflytande kommit att bli ett aktuellt begrepp som vi uppfattade vara svårdefinierat och komplext. De frågeställningar som vi undersökt var;

- Hur kan förskollärare i förskolan resonera kring begreppet barns inflytande?
- Vilka möjligheter för barns inflytande i förskolan kan förskollärare se?

Studien genomfördes med en kvalitativ forskningsansats och det empiriska materialet samlades in genom semistrukturerade fokusgruppssamtal med yrkesverksamma förskollärare. Empirin analyserades utifrån ett sociokulturellt perspektiv och resultatet diskuterades med hjälp av tidigare forskning inom området.

I resultatet framkom att barn har inflytande när deras intressen och önskemål respekteras, när barnen kan göra egna val och när deras åsikter genomsyrar verksamhetens utformning på ett påtagligt sätt. Förskollärarna talade om ett mer tillåtande förhållningssätt samt en lyhördhet inför barns varierade sätt att uttrycka sina intentioner och göra sin röst hörd som främjande av barns inflytande. Resultatet lyfter även vikten av barns förmåga att kunna kommunicera med sin omvärld för att få inflytande.

Nyckelord: Inflytande, Barn, Förskollärare, Förskola, Delaktighet, Demokrati, Maktförhållande

Innehåll

Inledning.....	5
Syfte och problemformulering	5
Styrdokument	5
Skollagen och FNs Barnkonvention.....	5
Läroplan för förskolan.....	6
Forskningsbakgrund/teori.....	7
Begreppsdefinition	7
Tidigare forskning	7
Presentation av tidigare studier	7
Barns inflytande kopplat till demokrati och delaktighet	8
Innebörder av barns inflytande.....	9
Förutsättningar för barns inflytande	9
Hinder för barns inflytande	10
Sammanfattning	11
Teoretiskt perspektiv	12
Metod	14
Val av vetenskaplig metod	14
Urval och avgränsningar	15
Genomförande.....	15
Genomförande av fokusgruppssamtal.....	16
Analysmetod.....	16
Forskningsetiska aspekter	17
Studiens tillförlitlighet.....	18
Resultat och analys.....	20
Individen.....	20
Analys.....	21
Samspelet	21
Analys.....	24
Organisatorisk kontext	25
Analys.....	26
Diskussion	28

Innebörder av begreppet barns inflytande	28
Förskollärares förhållningssätt är av betydelse för inflytande	29
Barns personlighet, ålder och mognad påverkar graden av inflytande	30
Faktorer som främjar barns inflytande	30
Slutsats	31
Förslag till vidare forskning	32
Sammanfattning	32
Litteraturförteckning	35
Bilaga 1: Intervjuguide.....	37
Bilaga 2: Missiv	39

Inledning

Under vår utbildning började vi reflektera kring begreppet barns inflytande, enligt vår uppfattning är det ett komplext begrepp som förskollärare kan ha varierande sätt att tolka. Barns inflytande har hamnat i fokus i samband med revideringen av förskolans läroplan (Skolverket 2010). Vi har även tagit intryck av Barnkonventionen som säger att ”varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör henne/honom. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad” (UNICEF 2002, artikel 12, s18), vilket även skollagen lyfter (SFS 2010:800, kapitel 1 & 4). Vi upplever att barns förutsättningar till inflytande i mångt och mycket handlar om i vilken utsträckning förskollärarna låter barnen vara med och bestämma samt göra självständiga val. Det är till stor del förskollärarnas förhållningssätt som är avgörande. I en studie utförd av Tallberg Broman och Holmberg (2007) framkommer att lärarna i förskola och grundskola anser sig behöva mer kompetens inom området barns inflytande för att möta samhällets ökade krav. Vi ser detta som en indikation på ett behov av ytterligare forskning som kan synliggöra möjligheter i arbetet med barns inflytande.

Syfte och problemformulering

Vi vill ge en bild av utifrån vilka innebörder förskollärare talar om barns inflytande i förskolans verksamhet. De frågeställningar som vi undersökte är:

- Hur kan förskollärare i förskolan resonera kring begreppet barns inflytande?
- Vilka möjligheter för barns inflytande i förskolan kan förskollärare se?

Styrdokument

Vi har valt att uppmärksamma skollagen (SFS 2010) och förskolans läroplan (Skolverket 2010) då vi anser att dessa två är de mest tongivande nationella styrdokumenterna för förskolan samt att förskollärarna i sitt arbete måste förhålla sig till dessa. Vi nämner även FNs Barnkonvention (UNICEF 2002) då skollagen delvis kan relateras till dess intentioner kring barns inflytande.

Skollagen och FNs Barnkonvention

Skollagen (SFS 2010:800) uttrycker i likhet med FNs Barnkonvention (UNICEF 2002) vikten av att göra barns röster hörda som kompetenta samhällsmedborgare med demokratiska rättigheter. Alla barn och elever som vistas i svensk förskola och skola ska enligt svensk

skollag (SFS 2010:800, kapitel 1 & 4) ha inflytande över utbildningen och aktivt ges möjlighet att påverka utvecklingen av verksamheten. De ska i förhållande till ålder och mognad uppmuntras att fritt uttrycka sina åsikter i frågor som angår dem (UNICEF 2002, artikel 12).

Läroplan för förskolan

Läroplanen för förskolan (Skolverket 2010) säger inledningsvis att förskolan grundas på ett demokratiskt förhållningssätt, där vuxna betraktas som förebilder för barns uppfattning gällande de rättigheter och skyldigheter som kännetecknar ett demokratiskt samhälle. Vidare under avsnittet barns inflytande belyses att verksamheten ska utgå från barnens behov och intressen, vilka ska vara synliga i såväl den pedagogiska verksamhetens planering som i miljöns utformning. Förskollärare som är verksamma i förskolan ska ta tillvara och lyfta varje barns åsikter och idéer för att därigenom uppmuntra dem att utöva inflytande. Detta för att barnen ska ha möjlighet att påverka sin situation, verksamhetens innehåll samt arbetssätt och därigenom få ett reellt inflytande.

Forskningsbakgrund/teori

I detta avsnitt återges en precisering av begreppet barns inflytande samt den tidigare forskning som vi finner relevant för att ge en bakgrund till vår studie.

Begreppsdefinition

I studien använder vi oss av begreppet barns inflytande utifrån Arnér (2006) definition som lyder ”begreppet inflytande handlar om att barnen ska ges möjlighet att påverka sin egen vardag på ett påtagligt sätt” (Arnér 2006, s26). Vi tolkar detta som att barnen skall ges ett verkligt inflytande där det inte enbart handlar om att välja mellan förutbestämda alternativ. För att detta ska kunna ske anser vi att förskollärarna måste vara villiga att dela med sig av kontroll och handlingsutrymme, vilket kan innebära att barnen ges makt att fatta beslut kring sådant som rör och berör dem själva. Det är viktigt att barnet upplever att dess åsikter och önskemål respekteras och tas på allvar så att barnet känner att dess röst gör skillnad och kan påverka.

Tidigare forskning

Vi har reflekterat över att många studier stöds på tidigare nordiska forskningsresultat, detta tolkar vi som att de nordiska länderna är i framkant vad det gäller forskning kring barns inflytande. De resonemang som lyfts fram i tidigare resultat fokuserar till stor del på hinder som upplevs. Denna studie syftar i första hand till att studera förskollärares resonemang till möjligheter för barns inflytande, vi anser dock att det inte går att bortse från hindren eftersom dessa synliggör en begränsning av barns inflytande. Flera av studierna som vi använder oss av utgår från förskolor där de aktivt och medvetet arbetar med barns inflytande och demokrati, vilket kan bidra till rikligt med information kring ämnet.

Presentation av tidigare studier

Vi menar att förskollärares förhållningssätt kan vara en avgörande faktor för vilka möjligheter till inflytande som skapas inom förskolan. Arnér (2006) har i sin studie undersökt hur en ändrad syn och ett förändrat förhållningssätt kan påverka barns möjligheter till inflytande. Förskolan där hon genomförde sin studie drev ett utvecklingsarbete som gick ut på att förskollärarna i högre grad skulle bejaka barnens initiativ. Detta utvecklingsarbete har lett till att förskollärarna blivit medvetna om betydelsen av att ha ett reflekterande förhållningssätt och fördjupad kunskap kring ämnet för att skapa rikligt med möjligheter till barns inflytande.

Westlund (2011) ville i sin undersökning studera förskollärarnas arbetssätt med barns inflytande på två förskolor som specifikt arbetat med barns inflytande. I resultatet av hennes fallstudie framkommer även här vikten av förskollärarnas förhållningssätt samt att användandet av ett varierat arbetssätt kan ge barn ökade möjligheter till inflytande. Ribaeus (2014) avhandling vars syfte var att undersöka förskolans demokratiuppdrag, bygger på observationer i verksamheten och intervjuer av förskollärare på en förskola som har erfarenheter av att arbeta aktivt med demokrati och barns rättigheter. Arnér (2006), Westlunds (2011) och Ribaeus (2014) resultat visar samtliga att det är förskollärarnas förhållningssätt som främjar barnens inflytande. Förskollärarna i Ribaeus (2014) avhandling sa sig uppleva att de mest diskuterade kring barns inflytande, istället för att utöva det praktiskt, observationerna påvisade dock att det även avspeglades i verksamheten.

I likhet med Arnér (2006) har vi haft svårigheter att hitta utomnordisk forskning som vi finner relevant för vår studie, vi upplever att flertalet utomnordiska studier främst talar om att lyssna på barnen. I studien ser vi lyssnandet som en viktig del av barns inflytande, men att det även handlar om pedagogernas förhållningssätt som skapar möjligheter till barns reella inflytande. Clark, McQuail och Moss (2003) har genomfört en studie om hur barn under fem år upplever lärande och omsorg. Dessa fallstudier genomfördes i England (5 stycken) och Danmark (1 stycken). Forskarna har använt sig av både intervjuer och observationer, dessa har genomförts i olika typer av bostadsområden. Det som vi anser vara relevant för vår studie är att deras resultat visar på att förskollärarna intar ett lyssnade förhållningssätt för att gynna barns inflytande samt att förskollärarna reflekterar med barnen kring vikten av att lyssna på och respektera alla synpunkter. Arnér (2006) påstår att det är vanligt att utomnordisk forskning mer trycker på nyttan och fördelen av att använda sig av barns inflytande inom förskolan, istället för hur barns inflytande möjliggörs.

Barns inflytande kopplat till demokrati och delaktighet

Efter att ha tagit del av tidigare forskning upplever vi att barns inflytande är ett begrepp som ofta sätts i samband med delaktighet och demokrati, exempelvis menar Sheridan och Pramling Samuelsson (2001) att barns möjligheter att föra fram sina tankar och åsikter samt att genom inflytande kunna påverka sin situation är nödvändiga för att kunna utveckla ett demokratiskt förhållningssätt. I Ribaeus (2014) avhandling framkom att förskollärarna som deltog i studien också de talar om barns inflytande tillsammans med begreppen demokrati och delaktighet. Likaså Arnér (2006) lyfter begreppet inflytande tillsammans med demokrati och delaktighet i

sin avhandling. I likhet med Arnér (2006) anser vi att begreppen inflytande och delaktighet har skilda innebörder och hon menar att barn kan vara delaktiga även om de i praktiken inte har något inflytande.

Innebörder av barns inflytande

Här beskrivs en sammanfattande bild av hur begreppet barns inflytande definieras. Vi har tidigare nämnt Arnérs (2006) definition av inflytande innebärande att barn på ett påtagligt sätt kan påverka sin situation på förskolan. Vi tolkar att Westlund (2011) definierar inflytande som att det främst innebär att barnen ges valmöjligheter, men också att förskollärarna skapar handlingsutrymmen för barnen att exempelvis självständigt sätta igång aktiviteter samt att barnen får komma till tals. Ribaeus (2014) upplever utifrån sin avhandling att begreppet barns inflytande är svårt att beskriva och att förskollärarna ofta istället beskriver vad det inte innebär. En indikation är att det handlar om att tillvarata barns initiativ i planeringen av den pedagogiska verksamheten. Clark et al (2003) menar utifrån sitt resultat att barn har inflytande när de blir lyssnade på och kan delta i diskussioner för att påverka sin situation.

Förutsättningar för barns inflytande

Westlund (2011) synliggör utifrån sin studie att förskollärarna upplever att arbetet med barns inflytande påverkas av förskollärarnas uppfattning om barnet samt vilken kontext de befinner sig i. Förskollärarna i Ribaeus (2014) avhandling menar att för att främja barnens förutsättningar till att utöva inflytande bör förskolläraren sträva efter att förstå barnets intentioner samt lyssna på och respektera barnets åsikter. Detta kommer även till uttryck i Westlunds (2011) resultat som visar att förskollärares generella uppfattning verkar vara att barns inflytande handlar om att bemöta och respektera barnens individuella åsikter och intressen på ett likvärdigt sätt. Förskollärarna lyfter vardagliga samtal och frågor som en viktig arbetsform för att arbeta med barns inflytande. Westlund (2011) synliggör att det är barns möjligheter att uttrycka sina åsikter som är den mest grundläggande faktorn i arbetet med barns inflytande. Westlund (2011) betonar att inte samtal som arbetsform per automatik leder till ökat inflytande utan att det till stor del är förskollärarnas förhållningssätt som är väsentligt.

Arnér (2006) har undersökt hur ett mer tillåtande förhållningssätt kan påverka barns möjligheter till inflytande. Även Westlund (2011) tar upp förskollärarens inställning som en påverkande faktor. Ribaeus (2014) framhåller utifrån sitt resultat att barns möjligheter till inflytande till stor del handlar om förskollärarnas förhållningssätt exempelvis genom att

bekräfta barnens initiativ och stimulera dem att göra val samt komma med egna förslag. I Arnérs (2006) studie framkom att det hos förskollärarna till en början fanns en oro för att det skulle bli rörigt om barnens egna initiativ bejakades i högre grad. Denna oro visade sig dock vara obefogad då barngruppen upplevdes som mer koncentrerad när barnen själva skapade ett meningsfullt samspel utifrån sina egna initiativ. Förskollärarnas tillåtande förhållningssätt har medverkat till fördjupade dialoger mellan barn och vuxen, vilket har positiv inverkan på barnens möjligheter till vardagligt inflytande.

Clark et al (2003) menar utifrån sitt resultat att ett lyssnande förhållningssätt hos förskollärarna som arbetar med yngre barn ger barnen möjligheter att fatta individuella beslut samt delta i diskussionsgrupper för att exempelvis kunna påverka rutiner och aktiviteter. Ribaeus (2014) och likaså Clark et al (2003) lyfter utifrån sina fallstudier vikten av att pedagogerna lyssnar på och frågar även de yngsta barnen, istället för att utgå från sina egna antaganden och värderingar av vad barnet vill och har behov av. Även Johannesen och Sandvik (2009) menar att lyssnandet är en avgörande faktor för att ge barn möjligheter till ökat inflytande och att vuxna i förskolan bör anstränga sig för att förstå barns åsikter och tankar. Av Westlund (2011) framkommer att utöver lyssnandet betraktas även de spontana dialogerna mellan barn och pedagoger som värdefulla för arbetet med barns inflytande, dels ger samtalen kunskap om barns intressen och dels känner barnen att deras uppfattningar tas på allvar.

I Ribaeus (2014) studie framkommer att förskollärarna anser att barnet måste uppfylla ett antal villkor innan det är kompetent att utöva inflytande. Dessa villkor är exempelvis förmåga att kunna lyssna till varandra och att ha ett fungerande samspel med sin omgivning. Vidare framkommer att det vanligtvis är förskollärarna som avgör vem som har möjlighet till inflytande samt över vad och i vilka situationer barnet kan utöva inflytande.

Hinder för barns inflytande

Ribaeus (2014) menar att förskollärarna i högre utsträckning talar om hindren än om möjligheterna i diskussioner kring barns inflytande och att förskollärarnas eget förhållningssätt är det största hindret. Vidare beskriver hon en svårighet för förskollärarna vad gäller att förhålla sig till barns inflytande i relation till deras behov av omvårdnad och tillsyn. Detta kan grunda sig i den västerländska kulturens barnsyn där det är vedertaget att barn inte anses mogna att fatta beslut angående rättigheter som rör deras livssituation (a.a.). Detta

synsätt på barns ålder och mognad är även ett dilemma som Johannesen och Sandvik (2009) tar upp, framför allt när det gäller de allra yngsta barnen i förskolan.

Tallberg Broman och Holmberg (2007) ser i sin studie att lärarna i förskola och grundskola bedömer sin kompetens att hantera barns/elevs rätt till inflytande som förhållandevis låg, parallellt med att kraven ökar inom detta område. Vi tolkar även att Clark et al (2003) menar att det är viktigt att förskollärare, för att kunna stödja barnen, har kompetens i hur barn tänker och agerar i situationer där de förhandlar om att få inflytande över olika aktiviteter och situationer. I Emilsons (2007) studie beskrivs exempelvis en situation där förskollärarnas avsikt är att ge barnen inflytande över sina val av aktiviteter. När hon ser närmare på situationen upplever hon att förskollärarna styr barnens val mot förutbestämda alternativ, vilket gör att vi tolkar situationen som att barnen inte har ett reellt inflytande.

Enligt Westlund (2011) anser förskollärarna att yttre krav såsom organisatoriska faktorer, personalbrist samt brist på tid utgör hinder i arbetet med barns inflytande, då dessa omständigheter inte ligger inom ramarna för vad förskollärarna upplever sig kunna påverka. Förskollärarna beskriver att möjligheterna till inflytande ökar när det inte är personalbrist. Att antalet närvarande förskollärare samt barngruppens storlek påverkar barns möjligheter till inflytande framkom också vid de observationer som gjordes under studien (a.a.). Såväl Westlunds (2011) som Arnérs (2006) studier pekar på att förskollärarna upplever svårigheter med att vara tillåtande på grund av krav eller förväntningar hos kollegorna. Westlund (2011) menar att ytterligare en svårighet kan vara att förskollärarna inte är eniga om vad och i vilken utsträckning barnen ska ha möjlighet att utöva inflytande, detta kan leda till minskat inflytande för barnen då förskollärarna ibland väljer att vara kollegorna till lags för att undvika konflikter framför att tillgodose barnens önskemål.

Ännu en upplevd svårighet hos förskollärarna är enligt Westlund (2011) att de arbetar utifrån ett rättvisetänkande varvid barns olika vilja och förutsättningar att utöva inflytande ibland kan upplevas som ett dilemma, de barn som anses vara mer framåt dämpas och de som upplevs mer tillbakadragna uppmuntras att ta för sig.

Sammanfattning

Tidigare forskning visar att förskollärarnas förhållningssätt och ett varierat arbetssätt spelar en avgörande roll för hur mycket inflytande barn ges. Vi ser att barns inflytande oftast talas om i samband med delaktighet och demokrati, vilket gör att begreppen ibland är svåra att särskilja.

Syftet med vår studie är att enbart fokusera på och diskutera kring begreppet inflytande och dess möjligheter. Tidigare forskningsresultat visar i hög grad pedagogers upplevda hinder för att tillgodose barns möjligheter till inflytande. Ålder och mognad uppfattas också som faktorer som påverkar graden av hur mycket inflytande ett barn kan få. Vi är fundersamma kring denna fokusering på ålder och mognad som även läroplanen (Skolverket 2010) och FNs Barnkonvention (UNICEF 2002) lyfter som betydelsefull. Kan detta göra att barnen i förskolan inte får lika mycket inflytande som de skulle kunna få om förskollärarna i högre grad ser barnen som kompetenta individer?

Teoretiskt perspektiv

Vår syn grundar sig i att inflytande uppstår i samspel människor emellan och när människor interagerar med sin omgivning därför valde vi att utgå från ett sociokulturellt perspektiv. Säljö (2014) talar om att förstå samspelet mellan kontexter och individuella handlingar som grundläggande inom ett sociokulturellt perspektiv. Som vi tyder det handlar det således i förskolan om att inflytande kan skapas i samspel mellan förskollärare och barn i interaktion med omgivningen. Säljö (2014) ser samtalet som en av de viktigaste delarna i samspelet mellan individer. I samtalet erövrar komplexa sociokulturella förmågor genom att individen lär sig att förstå innebörder samt att bidra till konversationen, tack vare detta utvecklas förståelse för andra människors situation (a.a.).

Med kontext tolkar vi att Säljö (2014) menar faktorer som påverkar hur en individ handlar och interagerar med omgivningen. Han menar att miljöer kan associeras med ett visst beteende eller sätt att tänka. Detta överensstämmer med Strandberg (2009) som med hjälp av Vygotskijs teori lyfter social kompetens som grundläggande för människors utveckling. Den sociala kompetensen innefattar alla former av samspel människor emellan. Han menar även att individers aktiviteter alltid påverkas av sin omgivning det vill säga kulturella kontexter, rum samt platser (a.a.) Vidare lyfter Säljö (2014) att somliga verksamheter har en tradition kring hur individer som ingår däri agerar och kommunicerar, detta kopplar vi samman med förskolan där traditioner ofta inverkar på förskollärarnas sätt att agera samt verksamhetens utformning.

Säljö (2014) talar om den personliga kunskap som yrkesutövare, däribland förskollärare, får genom erfarenhet och förtrogenhet. Denna kunskap innebär en förståelse och lyhördhet inför hur situationer kan uppfattas olika samt vad som är möjligt eller inte i en given situation (a.a.).

Inom förskolans verksamhet behöver förskollärare kontinuerligt förhålla sig till olika omständigheter som påverkar vilka beslut som tas, detta kan innebära att ena stunden tillåts barnen mer inflytande medan de i nästa stund blir mer styrda på grund av olika omständigheter. Sammanfattningsvis finner vi Säljös (2014) resonemang kring samspelets, kontextens, människors personliga yrkeskunskap och traditioners påverkan av hur individer handlar i olika situationer som relevant för vår utgångspunkt i ett sociokulturellt perspektiv.

Metod

Under detta avsnitt presenterar och motiverar vi vårt val av metod, tillvägagångssätt för studiens genomförande samt diskuterar studiens tillförlitlighet.

Val av vetenskaplig metod

Vi avsåg att synliggöra förskollärarnas resonemang kring barns inflytande och använde oss av en kvalitativ metod. Stukát (2011) beskriver att kvalitativ metod kan innebära att identifiera hur individer kan uppfatta sin omvärld eller ett specifikt fenomen, inte hur något verkligen är. Även Denscombe (2009) uttrycker att kvalitativ forskning är en passande metod när forskarens intresse är att förstå individers uppfattningar kring en företeelse. Utifrån detta bedömde vi det som en lämplig metod då vi hade som mål att förstå och tolka informanternas tankar och reflektioner kring barns inflytande. Vi har inte eftersträvat ett statistiskt generaliserbart resultat i vår studie utan vill få en djupare förståelse och en mer detaljrik beskrivning av förskollärarnas resonemang.

Efter att ha övervägt olika insamlingsmetoder såsom enskilda intervjuer, observationer eller enkätundersökningar valde vi samtal i fokusgrupper. Enligt Bryman (2002) är användandet av fokusgrupper en relevant metod då forskaren söker kunskap och information om ett avgränsat ämne, i denna studie barns inflytande. Fokusgrupp innebär att en grupp individer för ett samtal kring ett specifikt ämne. Under ett fokusgruppsamtal deltar alltid en samtalsledare, som benämns moderator, och eventuellt en observatör. Bryman (2002) menar att skillnaden mellan fokusgrupp och gruppintervju är att fokusgruppen brukar föra djupare diskussioner kring ett specifikt ämne medan gruppintervjuer oftast omfattar flera frågeställningar. Bryman (2002) menar att fokusgruppen som metod grundar sig på två skilda metoder, nämligen gruppintervjuer och så kallade fokuserade intervjuer där informanterna valts ut utifrån deras kunskaper inom ett ämne eller erfarenheter av en viss situation. Våra informanter arbetar inom förskolan och har således en förförståelse för studiens problemområde. Enligt Wibeck (2012) finns två former av hur en fokusgrupp kan genomföras, vilka är strukturerad där moderatoren strikt styr diskussionen utifrån förutbestämda frågeställningar eller ostrukturerad där moderatoren håller sig i bakgrunden och låter deltagarna styra diskussionen. Hon lyfter dock att det är vanligt att välja en struktur där dessa båda former integreras, vilket innebär att deltagarna tillåts att diskutera fritt men moderatoren kan vid behov ingripa och föra tillbaka diskussionen till det aktuella ämnet (a.a.). Vi valde kombinera båda metoderna genom att förbereda ett antal frågeställningar som täckte vårt problemområde, en så kallad intervjuguide

(se bilaga 1). Detta tillvägagångssätt benämner Bryman (2002) som semistrukturerad intervju, vilken ger informanterna möjlighet till att påverka diskussionen kring det aktuella ämnet samtidigt som moderatoren kan ställa följdfrågor för att få mer detaljerad information och en djupare förståelse.

Urval och avgränsningar

I fokusgrupperna deltog förskollärare som är verksamma inom förskolor i ett mångkulturellt område i en större stad i Sverige. Efter förfrågan till en av områdescheferna valdes fyra förskollärare ut som hen ansåg hade tillräckligt med kunskap och erfarenhet kring ämnet barns inflytande för att bidra med information till studiens resultat. De valdes på grund av att de är arbetslagsledare och därför ansågs ha en god överblick över arbetssätten på sina förskolor. Efter genomförandet av första fokusgruppen där två av deltagarna inte kunde delta på grund av sjukdom, gick vi ut med ännu en förfrågan på två förskolor i samma område. På dessa förskolor arbetade ingen av förskollärarna som deltagit i den tidigare fokusgruppen. Efter vår förfrågan anmälde sig tre förskollärare frivilligt att delta i fokusgruppsamtalet. Deltagarna i de båda fokusgrupperna är yrkesverksamma förskollärare med mer än femton års erfarenhet inom barnomsorgen, deras förskolor arbetar inte specifikt med barns inflytande. Vi strävade inte efter att få urvalet representativt för samhället i stort utan hoppades få in olika aspekter på vår problemformulering (Stukat 2011).

Genomförande

Som ett första led i genomförandet av studien samlade vi våra reflektioner kring barns inflytande och enades om att det område som vi var mest intresserade av att fördjupa oss i var förskollärares resonemang kring barns inflytande. När vi sökte relevant vetenskaplig litteratur använde vi oss av nyckelorden barn, inflytande, förskollärare, förskola och delaktighet och en sammansättning av dessa. Vi har under vår sökprocess utökat nyckelbegreppen till att även omfatta demokrati och maktförhållande i förskolan. När vi sökte litteratur till forskningsbakgrunden förhöll vi oss till Bryman (2002) som framhåller vissa kriterier gällande dokumentens kvalitet. Dessa bedömningskriterier är autenticitet (*äkthet*), trovärdighet, representativitet samt meningsfullhet (*tydlighet*).

Efter att ha läst och tolkat forskningslitteraturen och fått en djupare förståelse kring begreppet barns inflytande och förskollärares uppfattningar kring detta, fick vi insikt i att förskollärare upplever att det finns såväl positiva som negativa faktorer vilka påverkar barns möjligheter till inflytande.

Därefter formulerade vi frågeställningar och sökte ytterligare information inom området. Som yrkesverksamma pedagoger med erfarenhet inom ämnesområdet kunde vi, enligt Bryman (2002), ta hjälp av våra förkunskaper när den teoretiska litteraturbakgrunden delades upp i teman. I praktiken innebar det att vi strävade efter att organisera litteraturbakgrunden utifrån våra problemformuleringar det vill säga hur förskollärarna tolkar begreppet barns inflytande och möjligheter samt dilemman kring detta.

Genomförande av fokusgruppssamtal

Fokusgrupper valdes som metod då vi vill kartlägga informanternas resonemang som framkommer i en gemensam diskussion, det väsentliga var inte förskollärarnas individuella tolkning. Fokusgrupperna genomfördes under mars-april 2015, i en för informanterna känd lokal, där de brukar träffas kontinuerligt. Fokusgrupperna träffades i ett personalutrymme där vi satt vid ett ovallt bord så att alla kunde ha ögonkontakt med varandra. På grund av sjukdom deltog endast två förskollärare i den första fokusgruppen. Förskollärarna i denna grupp har ett övergripande pedagogiskt ansvar på sina förskolor. Vid detta tillfälle använde vi oss av en redan existerande grupp, Bryman (2002) beskriver att detta kan leda till ett mer öppet och naturligt diskussionsklimat. I den andra gruppen deltog tre förskollärare som anmält sig frivilligt. För att få optimala förutsättningar i gruppen har informanterna liknade utbildning och uppdrag inom sitt yrke (Wibeck 2010). Under resultatet refererade vi till förskollärarna utefter vilken fokusgrupp de ingått i exempelvis fokusgrupp 1 förskollärare 1 och så vidare.

Den ena forskaren agerade moderator, det vill säga samtalsledare, medan den andra närvarade i egenskap av observatör och förde anteckningar kring gruppens samtal samt noterade viktiga aspekter som framkom under diskussionen, detta för att underlätta transkribering och tematisering av insamlad empiri (Wibeck 2010). Under intervjuerna gjordes ljudupptagning av samtalen via iPhone med hjälp av appen Röstmemo, då vi kände oss trygga med detta verktyg.

Analysmetod

Med utgångspunkt i informationen från fokusgrupperna strävade vi efter att finna möjliga förklaringar till våra problemformuleringar. Vid analysen av undersökningsmaterialet följde vi de fem principer som Denscombe (2009) framhåller som de mest frekventa inom kvalitativ dataanalys. Dessa är *förberedelse* och *förtrogenhet* med insamlat material, sedan följer *tolkning*, *verifiering* och *presentation* av data. Detta innebar att ljudinspelningarna säkerhetskopierades och sedan skrevs ner ordagrant. För att lättare kunna gå tillbaka och

lyssna på fokusgruppssamtalen noterades hålltider bredvid enligt oss intressanta citat, då det ibland kan vara enklare att tolka ljudinspelningen än den skrivna texten. Vi antecknade våra tankar och kommentarer som vi fick under transkriberingen i anslutning till den utskrivna texten, något som underlättade när vi delade upp materialet i teman. Underlaget har vid flera tillfällen lästs igenom för att vi skulle få förståelse och bli förtrogna med innehållet. Vi var medvetna om att transkriberingen av det inspelade intervjumaterialet var ett betydelsefullt moment som krävde såväl noggrannhet som tid.

När vi sedan tolkade vår empiri delade vi in resultatet i teman utifrån informanternas resonemang kring barns inflytande, vilket Denscombe (2009) talar om som kodning av data. Under tolkningsprocessen sågs tre tydliga teman som påverkar barns inflytande vilka är individen, samspelet och organisatorisk kontext. När vi på detta vis strukturerade vårt material i kategorier innebär det att fragment tas ur sin ursprungliga kontext och därmed kan leda till missvisande resultat (Bryman 2002). Detta hanterade vi genom att gå tillbaka och lyssna på ljudinspelningarna vid flera olika tillfällen för att försäkra oss om att sammanhanget blev så korrekt som möjligt utifrån våra tolkningar av empirin.

Resultatet analyserades utifrån ett sociokulturellt perspektiv med fokus på samspelets och kontextens betydelse för individuella handlingar samt människors påverkan av personlig kunskap och traditioner inom förskolläraryrket (Säljö 2014). Detta innebar att vi försökte tolka och förstå förskollärares resonemang kring barns inflytande med hjälp av ett sociokulturellt perspektiv.

Forskningsetiska aspekter

När vi genomförde vår studie förhöll vi oss till de forskningsetiska principerna (Vetenskapsrådet 2002) vars fyra huvudregler vi beskriver nedan.

Före fokusgruppens genomförande mottog deltagarna ett mail (se bilaga 2) där vi informerade om studiens syfte samt de villkor som gäller för deltagandet (*informationskravet*). Informanterna informerades om att deltagandet är frivilligt och när som helst kan avbrytas utan negativa konsekvenser (*samtyckeskravet*). Innan fokusgruppens start informerade vi muntligt om att deltagarnas personliga information endast får användas i forskningssyfte (*nyttjandekravet*) samt att vi som forskare är skyldiga att garantera deltagarnas anonymitet samt säkerställa att ingen obehörig får tillgång till uppgifterna (*konfidentialitetskravet*) (a.a.). Då vi använde oss av fokusgrupper där flera informanter ingår, bad vi dem före intervjun att

inte lämna ut känsliga uppgifter om de andra deltagarna. Ljudupptagningen kommer att förvaras oåtkomligt för utomstående. Vid transkriberingen kommer vi i likhet med Wibeck (2010) inte använda oss av informanternas riktiga namn.

Studiens tillförlitlighet

Kvalitativ metod valdes då vi ville skapa en bild av informanternas uppfattningar kring barns inflytande i förskolan, denna metod anser Bryman (2002) som lämplig när forskaren vill utveckla en förståelse för en företeelse. För att öka validiteten i studien deltog yrkesverksamma och erfarna förskollärare i fokusgruppssamtalen, då vi hoppades att dessa informanter besitter och kan förmedla sådan kunskap som kunde bidra till ett fylligt resultat. Som forskare såg vi det som en tillgång att vi själva har en förförståelse och medvetenhet inför problemområdet efter många års erfarenhet som verksamma pedagoger inom förskolan. Vi var medvetna om att när frågorna gäller informanternas uppfattning och erfarenhet är det svårt att kontrollera om informationen är trovärdig, det vill säga valid (Denscombe 2009).

Stukåt (2011) talar om forskarnas förkunskaper som betydelsefulla vilka kan ses som en tillgång, men han beskriver även att de kan upplevas som negativa eftersom tolkningen riskerar att bli subjektiv då resultatet alltid påverkas av vem som tolkar det. Wibeck (2010) påpekar att forskaren inte bör ha för stor tillit till sin förmåga att tolka och analysera empirin. Utifrån dessa aspekter såg vi det som positivt att vara två som genomförde tolkningen. Vi bad kollegor, som har erfarenhet av att genomföra studier på denna nivå, läsa vår text under arbetets gång för att få konstruktiv feedback. För att öka studiens reliabilitet genomförde vi först en provintervju på en förskollärare som inte deltog i undersökningen. Detta för att säkerställa att hjälpfrågorna (se bilaga 1) var tydliga och genererade svar inom det område vi valt att studera.

Vår första fokusgrupp utgjordes av en befintlig grupp, eftersom förskollärarna i egenskap av arbetslagsledare träffas regelbundet för att diskutera den pedagogiska verksamheten tillsammans. Den andra fokusgruppen bestod av förskollärare med lång erfarenhet inom barnomsorgen. Vi kände deltagarna i fokusgrupperna till namn och utseende då vi arbetar i samma område men vi hade ingen erfarenhet av hur de fungerade som grupp och inte heller hade vi arbetat tillsammans med någon av dem. Som forskare var vi medvetna om faktumet att en befintlig grupp kan påverka diskussionen, Wibeck (2010) menar att om gruppens samhörighet är stark kan ett så kallat group-think uppstå, detta innebär att gruppmedlemmarna anpassar sig efter vad som anses vara norm eller "rätt sätt" att tänka i denna grupp. Vi

upplevde inte att det uppstod group-think, då samtalet i båda fokusgrupperna var självgående och förskollärarna uttryckte skilda åsikter. Wibeck (2010) menar att ytterligare ett dilemma som kan uppstå i fokusgrupper är om moderatorn upplever att någon person i gruppen inte kommer till tals. Då är det vedertaget att moderatorn vänder sig direkt till denna person med en fråga, vilket vi inte upplevde behövdes i våra grupper då alla deltagare var aktiva i samtalet. På grund av sjukdom deltog endast två förskollärare i vår första fokusgrupp. Till följd av sjukdom samt tidsramar kunde vi inte utföra den andra fokusgruppen med de arbetslagsledare som det från början var tänkt, utan nästa grupp bestod av tre förskollärare från två av områdets förskolor. Vi är medvetna om att antalet informanter i fokusgrupperna kan anses som lågt. Efter genomförandet bedömde vi dock att empirin var riklig och gav uttömmande svar på våra frågeställningar. Vi är öppna inför att empirin kunde ha påverkats om fler förskollärare deltagit i fokusgruppsamtalen.

Resultat och analys

Här nedan beskriver vi det resultat som framkom under våra fokusgrupper. Under kodningen av vårt resultat framträdde ett mönster där barns inflytande kan relateras till individen, samspel och organisatorisk kontext. Vi valde att dela in resultatet i dessa tre kategorier som sedan analyserades utifrån ett sociokulturellt perspektiv.

Individen

Barns personlighet och mognad framträdde som betydelsefulla faktorer för möjligheter till barns inflytande, vilket följande citat åskådliggör;

Barnens personlighet spelar in, man får hitta olika metoder för att möta barnen, det är ju en förutsättning för att kunna få göra egna val att kunna uttrycka sina önskningar, givetvis, och där är det personlighet hos barnet som spelar in (fokusgrupp 1, förskollärare 2)

Under diskussionerna framkom att desto yngre barnen var desto tydligare ramar behövs exempelvis när det gäller valmöjligheter.

Det är ju väldigt beroende av vilken ålder man jobbar med också, hur mycket man kan vidga inflytandet (fokusgrupp 2, förskollärare 1).

Att man med de mindre barnen har ramar, givetvis, för barnens val men att de här ramarna kan vidgas efterhand när barnen kan uttrycka sig bättre och genomföra både egna val och flera aktiviteter (fokusgrupp 1, förskollärare 2) och kan se följderna av det. För det är väl vad det handlar om (fokusgrupp 1, förskollärare 1)?

Barnens personlighet har enligt informanterna betydelse för i vilken utsträckning barnet vill ha och ges möjlighet till inflytande, vilket lyfts i dessa citat;

Barnen gör val utifrån sina intressen och vet sina valmöjligheter [...] Man pratar om självgående barn ibland som inte är beroende av vuxenbekräftelse hela tiden, utan det är aktiviteterna och leken som kanske mer är i centrum (fokusgrupp 1, förskollärare 2).

Oftast är det en speciell grupp av barn som kommer med dom här idéerna. Det svåra är ju att få med dom här som liksom håller sig i bakgrunden hela tiden och inte kommer med de här förslagen, som man kan nappa på. Det är ju dom man kan hjälpa, så att dom känner att dom har valt på nåt sätt (fokusgrupp 2, förskollärare 1).

Det svåraste är att ge alla barn lika mycket inflytande. Det är ju jättesvårt eller omöjligt, eftersom det är vissa som tar för sig mer (fokusgrupp 2, förskollärare 3).

Samtidigt är det den sociala fostran som alla behöver och att det handlar ju också om att ge andra kompisar möjligheter, där är det viktigt att som pedagog vara med och stötta (fokusgrupp 1, förskollärare 2).

Förskollärarna talar om hur de strävar efter att ge alla barn lika mycket inflytande och att stötta de barn som inte tar för sig i samma utsträckning som vissa av sina kamrater.

Analys

Förskollärarna synliggör att barnets ålder, mognad och förmåga att kommunicera till stor del avgör hur mycket inflytande individen kan få. Informanterna menar att alla individer oavsett förmåga måste ges möjlighet till ett verkligt inflytande. Samtidigt antyder de att förutsättningarna till ett reellt inflytande vidgas varefter barnets förmåga att agera självständigt och att förstå följder av sitt agerande ökar. Säljö (2014) och Strandberg (2009) menar att en individ måste lära sig att samspela såväl med andra människor som med sin omgivande kontext, detta är en förmåga som kontinuerligt utvecklas.

Att kunna uttrycka sin åsikt ser förskollärarna vara en förutsättning för att kunna göra egna val, men de menar att barnet inte enbart behöver kommunicera verbalt för att förskollärarna ska kunna tolka barnens intressen och avsikter. Informanterna ser en svårighet i att få alla barn att uttrycka sin åsikt och göra sin röst hörd, då en del barn håller sig lite bakgrunden och att andra i större utsträckning tar för sig. Här talar de om att lyfta de barn som är tystlåtna, det handlar om att fördela talutrymmet, i syfte att ge alla barn samma möjlighet till inflytande. Förskollärarna anstränger sig för att kommunicera och samspela med alla barn för att möjliggöra inflytande, det tycks som om de känner ett ansvar för att fördela inflytandet på ett rättvist sätt men de poängterar samtidigt att detta i realiteten känns omöjligt. Här lyfter informanterna också vikten av att främja barnens förståelse inför allas lika rätt att uttrycka sin åsikt.

Förskollärarna pratar om självgående barn, då avses barn som inte hela tiden frågar en vuxen om lov utan barnen tar egna initiativ och samspelet med material och kamrater är i fokus. Att barnen är medvetna om sina valmöjligheter och tar självständiga beslut menar förskollärarna är en hög indikation på barns inflytande. Eftersom individer har olika personligheter och förutsättningar att interagera med omgivningen framhåller informanterna vikten av att stödja barnet i att uttrycka sina åsikter med hjälp av varierade metoder.

Samspelet

Förskollärarna lyfter samspelet mellan individer som en avgörande faktor för att möjliggöra barns inflytande, vilket synliggörs i dessa citat;

Det är väl att lämna ifrån sig lite av den makt man har som vuxen och i hög grad också att se barns kompetens, förmåga att på egen hand ta beslut (fokusgrupp 1, förskollärare 2).

Ser man ett arbetslag som har jobbat tillsammans i många år, då har man lättare att lämna ifrån sig makt och kontroll. För man litar på varandra och man har också då haft tid att reflektera tillsammans. Då är det lättare att släppa fram det här med att se barns kompetens och erbjuda större valfrihet (fokusgrupp 1, förskollärare 1).

Informanterna beskriver att barnen har ett reellt inflytande när de på ett påtagligt sätt är med och får möjlighet att påverka sin vardag. För att ett reellt inflytande ska möjliggöras lyfter förskollärarna vikten av att barnen blir lyssnade på och får uttrycka sin åsikt samt att det sker ett växelspel genom att förskolläraren delar med sig av makten att besluta.

Jag tycker att det ska kräva en längre dialog, alltså att man har en diskussion. Att man verkligen pratar [...] att det leder till nåt mer (fokusgrupp 2, förskollärare 2). Kanske vad man jobbar med under ett tema eller ett projekt (fokusgrupp 2, förskollärare 3). Att de känner att de har inflytande (fokusgrupp 2, förskollärare 1).

Det känns ju bra om man under dagen växlar mellan att det är grejer som jag som pedagog har tagit initiativ till. Eller om det är så här, att när man går ut, så frågar barnen om vi kan gå till en lekpark idag. Och att man kan haka på barnens spontana förslag också, så att dom får inflytande under sin dag (fokusgrupp 2, förskollärare 3).

Förskollärarna anser att en förutsättning som ökar möjligheten till inflytande är att kunna uttrycka sig verbalt och att kunna det gemensamma språket. Här ser förskollärarna modersmålspedagogerna som en betydelsefull hjälp för att underlätta för de flerspråkiga barnen att få uttrycka sin åsikt. De ser dock ett dilemma i att modersmålspedagogernas närvaro är begränsad och tidsstyrd.

Gruppstorlek påverkar, ålder och språket [...] då skulle man kunna tänka sig att man tar hjälp av modersmålspedagogerna för att skapa barns inflytande (fokusgrupp 2, förskollärare 3). Det kräver ju ytterligare planering (fokusgrupp 2, förskollärare 2). De kommer ju på sina tider och det är ju inte säkert det stämmer överens med när det är aktuellt (fokusgrupp 2, förskollärare 3).

Förskollärarna använder till exempel pedagogisk dokumentation, observationer och reflektion som verktyg för att synliggöra barnens åsikter och intressen. De ser det som angeläget att delta aktivt i verksamheten för att se och kunna ta tillvara på barns intressen, önskemål och frågor.

Pedagoger deltar aktivt i verksamheten för att se och kunna ta vara på barns intressen, önskemål och frågor (fokusgrupp 1, förskollärare 1).

Jag tycker att man nästan dagligen som pedagog har tänkt att nu ska vi göra det här. Man har valt ut någonting, men så kommer barnen med något helt annat och då väljer man det som de föreslår (fokusgrupp 2, förskollärare 1).

En stor del av vårt uppdrag i förskolan [...] tänker jag är att försöka synliggöra verktyg för att kunna få va delaktig och få va med och bestämma och tycka och tänka. Då handlar det mycket om att man är lyhörd som pedagog för det är ju inte bara det verbala, utan du kan också se vad är det som de kan vara med och påverka och bestämma kring. Här ser jag pedagogisk dokumentation som ett väldigt bra verktyg (fokusgrupp 1, förskollärare 1).

Förskollärarna diskuterade kring vikten av att synliggöra för barnen då de haft inflytande för att barnen ska utveckla ett demokratiskt förhållningssätt samt ett intresse för att delta i beslutsfattande processer. Här beskriver informanterna ett dilemma med att ibland vara tvungen att vänta till ett senare tillfälle för återkoppla till något barnen initierat ”då barnen lever i nuet och redan gått vidare” (fokusgrupp 2, förskollärare 2). Vikten av att återkoppla till barnen beskrivs i följande citat;

Genom att följa upp och återkoppla till vad barnet sagt signalerar man att det barnet sagt är viktigt, alltså värdefullt. Vilket skapar att barnen vill vara med och ha inflytande, medbestämmande och få demokratiska värderingar (fokusgrupp 1, förskollärare 1).

En annan grej som är svårt med barns inflytande det är ju det här att återkoppla till barnen så att dom känner att dom har påverkat [...] oftast är det en idé som har kommit från två barn. Då får man säga det, nu jobbar vi med det här för att det tyckte de här barnen var så spännande (fokusgrupp 2, förskollärare 3).

Det tror jag nog att vi ska tänka på (syftar på återkoppling, vår anmärkning), att lyfta tillbaks till barnen för att dom själva ska förstå vad som sker i dialogen och processen, det är faktiskt utifrån dom (fokusgrupp 2, förskollärare 2).

Informanterna samtalar om svårigheten med ett tillåtande förhållningssätt exempelvis vad det gäller hur och var material används. Likaså lyfter förskollärarna att det även kan vara komplicerat när kollegor tycker olika och hur de ibland anpassar sitt förhållningssätt efter den vuxna istället för barnet.

Jag anser att det är viktigt att föra en dialog med barn och övriga kollegor. Det som jag tycker är svårast i just i den här dialogen vad det gäller leksaker, rum och inflytande är när barnen flyttar sakerna mellan rummen. Jag tycker att vi hindrar barnen samtidigt som man kanske inte vill ha sakerna överallt. Du måste ju ändå släppa barnet, man måste ju låta barnets fantasi styra hur barnet leker vidare med saker (fokusgrupp 2, förskollärare 2).

Man kan göra olika, men man måste veta varför man gör det (fokusgrupp 2, förskollärare 1). Och man måste acceptera att man gör olika och att barnen förstår varför man gör olika annars kan det bli kaos (fokusgrupp 2, förskollärare 2). Om man kan tycka olika eller inte, det måste tas från ett barnperspektiv, hur konstigt blir det här för barnen eller inte (fokusgrupp 2, förskollärare 3).

Analys

Informanterna samtalar bland annat om sitt förhållningssätt i termer av maktförhållande mellan vuxen och barn och menar att den vuxna måste vara villig att dela med sig av makten att bestämma samt ha tillit till barnets kompetens. Förskollärarna menar att detta blir lättare i ett stabilt arbetslag där pedagogerna arbetat länge tillsammans och är vana att samspela. Detta tolkar vi med hjälp av Säljö (2014) som att informanterna anser att förskollärare som arbetat länge tillsammans och känner varandra väl har en erfarenhet och kunskap som ger dem trygghet att i olika situationer ge barnen större frihet och därigenom ökat inflytande.

Ifråga om att skapa förutsättningar till inflytande lyfter förskollärarna lyhördhet och förmåga att kunna tolka individens intentioner och intressen som betydelsefulla egenskaper i samspelet med barnen. Förskollärarna beskriver betydelsen av att erbjuda och synliggöra olika verktyg för barnen att ge uttryck åt sina åsikter och önsknings, eftersom förskollärarna vill förstå varje barns intresse och önskan. Genom att själva delta aktivt i barnens aktiviteter ser informanterna möjligheter att via dialog med barnen och observation av deras handlingar ta tillvara barnens intressen och åsikter. Modersmålspedagogerna ses som en betydelsefull resurs för att barn med annat modersmål än svenska ska få stöttning i att samspela och uttrycka sina åsikter. Att modersmålspedagogerna endast är tillgängliga under vissa bestämda tider upplevs som ett dilemma.

Förskollärarna menar att det är viktigt att barnen görs medvetna om när de haft inflytande vilket förutsätter en återkoppling till det barnet påverkat. Genom dialog görs barnen medvetna om både när de själva och andra har haft inflytande (Säljö 2014). Informanterna ser dock detta som komplicerat då det ibland är svårt att hinna ge respons innan barnet ”gått vidare”. Förskollärarna menar att när barnen upplever och inser att deras åsikter är värdefulla och tas tillvara blir de mer intresserade av att påverka och bestämma kring saker som rör dem.

Förskollärarna samtalar om ett tillåtande förhållningssätt kring *hur* och *var* material används av barnen. En informant menar att de ”bromsar” barnens inflytande genom att barnen inte själva får avgöra och att de vuxna är för petiga när det gäller att materialet ska användas på

”rätt” sätt. Ett scenario som beskrivs är när barnen använder till exempel legobitar som mat i köket och sen behöver barnen som bygger med lego dessa bitar för att färdigställa sitt bygge, vem har rätt till bitarna då? I situationer som denna poängterar förskolläraren att ett barns inflytande kan begränsa ett annat barns inflytande. De tar upp vikten av att samtala både med kollegor och barn kring bland annat hur och var leksaker får användas och pekar samtidigt på en svårighet i att anpassa sig efter både vuxnas och barns skilda viljor. Vi tolkar med hjälp av Säljö (2014) att det inom förskolans värld ofta finns ett traditionellt förhållningssätt som påverkar hur förskollärarna handlar i olika situationer. Informanterna framhåller betydelsen av att barnen får insikt i att förskollärare kan agera på skilda sätt från ett tillfälle till ett annat.

Organisatorisk kontext

Förskollärarna säger att organisationen kring verksamheten inom förskolan påverkar barns möjligheter till inflytande. Bland de positiva faktorerna återfinns en stabil personalgrupp, flexibilitet kring miljöer och rutinsituationer samt att dela in barnen i grupper med färre barn. Att vara mera flexibel kring rutinsituationer och att vara mer lyhörd inför barnens önskemål är områden där informanterna ser en utvecklingsmöjlighet vilket följande citat synliggör;

Är man ett arbetslag som har jobbat länge tillsammans, man känner varandra utan och innan. Man är duktig på att bjuda varandra på saker. Det liksom finns bra etik och moral, trygghet, trivsel och allt plus att man känner att man har samma grundvärderingar och allt sånt. Man har personaltätheten och man har personal på plats då tror jag också att det bidrar till att barnen lättare kan lyssnas på och få inflytande (fokusgrupp 1, förskollärare 1).

En nyckel till att skapa det här inflytandet och delaktigheten är att medvetet och i alla situationer ha så få barn som möjligt som man är tillsammans med och ansvarar för [...] inom de här ramarna kan man erbjuda större valfrihet till enskilda barn (fokusgrupp 1, förskollärare 2).

Vi har valt att jobba i mindre grupp och delar upp oss i mindre grupper väldigt mycket [...] för att liksom hitta reflekterande samtal där (fokusgrupp 1, förskollärare 1).

Vi är väldigt styrda av de fasta tiderna och vad skulle hända om barnen själva skulle dela in sig i de olika grupperna istället för att vi vuxna hela tiden styr (fokusgrupp 2, förskollärare 2)?

Informanterna pratar om hur barn på skilda sätt kan vara aktiva och ha inflytande över hur den fysiska miljön utformas och därigenom vara med och påverka sin vardag.

Man har en flexibel möblering [...] just med material och möblering ser vi stora möjligheter att låta barnen vara med och praktiskt genomföra det här och genom sin lek då ge impulser till förändringar (fokusgrupp 1, förskollärare 2).

Under diskussionerna kring förskolans fysiska miljö framkommer att förskollärarna menar att utemiljön rent rumsligt erbjuder barnen större handlingsfrihet att kunna gå vart de vill, göra vad de önskar samt leka med vem de vill jämfört med innemiljön.

För att underlätta inflytandet för framförallt de yngre barnen eller barn i behov av särskilt stöd lyfter förskollärarna vikten av att använda sig av olika arbetsmetoder och verktyg för att alla barn ska få möjlighet att uttrycka sina åsikter.

Man får försöka hitta olika metoder för att möta barnen för att få reda på vad de vill och önskar och erbjuda olika sätt att svara på [...] det kan vara genom bilder, det kan va genom att man helt enkelt iakttar och skriver ner eller tar ett kort (fokusgrupp 1, förskollärare 2).

Informanterna samtalar om en problematik i att hinna föra diskussioner i arbetslaget och säger sig uppleva att barns inflytande får stå tillbaka för högre prioriterade arbetsuppgifter och diskussionsämnen. De betonar ändå att barns inflytande är ett angeläget område att arbeta med.

Vi kommer inte så långt fram som vi borde kunna för man hinner inte lyfta det (barns inflytande, vår anmärkning) i stunden. Det är viktigt att ha en dialog mellan oss vuxna och det kan vara svårt när man står mitt i samspelet [...] samtidigt som det inte känns som att det hjälper att samtala om det en gång i veckan vid planeringen (fokusgrupp 2, förskollärare 2).

Faktorer som tas upp i fokusgrupperna som kan inskränka på barns inflytande är trygghet- och säkerhetsaspekter samt begränsad tillgång till lokaler som delas med andra avdelningar exempelvis ateljé och lekhall.

Analys

Enligt informanterna innebär ett stabilt arbetslag där personalen är förtrogna med rutiner och där barn och förskollärare känner varandra väl att inflytande kan möjliggöras. Förskollärarna menar att de då är mer benägna att dela med sig av makten när det gäller beslut och utformning av verksamheten. Detta tolkar vi som att individerna som ingår i denna grupp har utvecklat en tillitsfull relation där samspel och dialog gynnas (Säljö 2014).

Säljö (2014) anser dialogen vara en av de mest viktigaste förutsättningarna under samspelet mellan individer, detta lyfter även informanterna när de talar om grupper med färre barn. Förskollärarna menar att förskolans verksamhet bör organiseras så att barnen ingår i grupper med så få individer som möjligt. De beskriver att detta ger ökade möjligheter till inflytande

och skapar ett samspel där barnen ges förutsättningar för att uttrycka sina åsikter samt att få dem tillgodosedda.

Säljö (2014) pekar på att individens handlingar alltid sker i samspel med kontexten, förskollärarna ser material och möblering som faktorer som kan möjliggöra barns inflytande. Enligt informanterna kan barns inflytande ökas utifrån observationer av barns samspel med kontexten. Dessa observationer synliggör vad som kan utvecklas och förändras i miljön med utgångspunkt i barnens intressen och behov.

Förskollärarna menar att ett medvetet tänkande kring barns inflytande och ett aktivt sökande efter möjligheter exponerar fler tillfällen än de tror där barn kan få ett reellt inflytande. Samtliga förskollärare bedömde att utemiljön ger barnen större handlingsutrymme att själva bestämma och förfoga över såväl val av aktiviteter som val av plats. Barns möjlighet till val av aktiviteter kan påverkas negativt av begränsning av exempelvis tillgång till lokaler menar informanterna. När förskollärarna inte omedelbart kan tillvarata barnens initiativ och önskemål beroende på olika omständigheter blir detta enligt förskollärarna ett hinder för barnen att ha ett reellt inflytande.

Stora barngrupper, brist på personal, säkerhet- och trygghetsaspekter är omständigheter som lyfts fram av informanterna som faktorer som utgör hinder för barnens möjlighet till inflytande. Förskollärarna upplever att dessa faktorer är svåra att påverka även om önskan finns.

Diskussion

I detta avsnitt kommer resultatet att diskuteras i relation till tidigare forskning kring barns inflytande. Diskussionen utgår från studiens specifika empiri och är inte avsedd att generaliseras.

Innebörder av begreppet barns inflytande

När våra informanter fick frågan vad barns inflytande betyder för dem uppstod i båda grupperna först en tystnad som sedan kommenterades med att det är ett svårt och komplicerat begrepp, vilket även Ribaeus (2014) resultat synliggör. Medan förskollärarna i Ribaeus (2014) studie oftast talade om när barnen inte hade inflytande, visar vårt resultat på att förskollärarna främst talar om barnens möjligheter till inflytande. Detta menar vi tyder på att förskollärarna tänker positivt kring barns inflytande och att det är ett ämne som upplevs angeläget att arbeta med inom förskolan.

Förskollärarna menar att inflytande kan innebära att barn blir lyssnade på och att deras åsikter tas hänsyn till, detta är något även Ribaeus (2014) och Clark et al (2003) framhåller. Under diskussionerna utvecklas resonemanget och informanterna menar att barnen har en högre grad av inflytande när deras tankar och åsikter dessutom tas tillvara och påverkar barnens vardag. Sheridan och Pramling Samuelsson (2001) samt Westlund (2011) beskriver begreppet barns inflytande i liknade termer som förskollärarna, att inflytande möjliggörs genom att barnens tankar och åsikter inverkar på den dagliga verksamheten.

Vi tolkar även att intentioner i läroplanen (Skolverket 2010) beskriver att barns åsikter ska respekteras och tas i beaktan utifrån förskolans strävan att utveckla demokratiska samhällsmedborgare. Samtidigt säger läroplanen (Skolverket 2010) att förskollärarna ska ansvara för att alla barn får ett reellt inflytande, det vill säga enligt vår tolkning att barnens åsikter och intressen har konkret inverkan på förskolans verksamhet. Informanterna resonerar under en längre stund kring innebörden av reellt inflytande och kommer i båda fokusgrupperna fram till att det nog är något djupare och mer påtagligt till exempel när aktiviteter genomförs och ändras utifrån barnens initiativ och intressen. Vi upplever att läroplanen (Skolverket 2010) inte tydligt definierar vad reellt inflytande står för utan det ges utrymme för individuella tolkningar. Informanternas osäkerhet kring begreppets definition ser vi som en indikation på att barns reella inflytande är ett område som är viktigt att föra samtal kring i arbetslagen. Även Tallberg Broman och Holmberg (2007) påvisar i sitt resultat att

lärare i förskola och grundskola är i behov av kompetensutveckling inom ämnet barns inflytande.

Förskollärarens förhållningssätt är av betydelse för inflytande

Våra informanter återkommer åtskilliga gånger till att det är deras eget förhållningssätt som på olika sätt är avgörande och påverkar i vilken grad barnen får inflytande, vilket överensstämmer med resultaten som Arnér (2006), Ribaeus (2014) och Westlund (2011) fått i sina studier. Att vara lyhörd och genom varierade metoder ha förmåga att kunna tyda barnens åsikter och önskemål är egenskaper som enligt förskollärarna kännetecknar ett förhållningssätt som främjar barns möjligheter till inflytande, ett resonemang som stöds av tidigare forskning (Arnér 2006; Clark et al 2003; Johannesen & Sandvik 2009; Ribaeus 2014; Westlund 2011). Det mest grundläggande menar informanterna ändå är att förskolläraren vågar dela med sig av makt och kontroll över beslutsfattande, vilket förskollärarna i Arnérs (2006) avhandling kände en oro inför när de skulle inta ett mer tillåtande förhållningssätt. Detta är en farhåga vi tror att förskollärare kan ha när det gäller att våga ”släppa på kontrollen”, Arnérs (2006) resultat visar emellertid på att när förskollärarna i högre grad bejakade barnens initiativ utvecklades ett mer meningsfullt samspel och en djupare dialog mellan barn och vuxna. Vi tolkar att detta tyder på att barn i högre grad än vad som ofta antas är kompetenta att hantera och ta tillvara de möjligheter som ges till inflytande. Informanterna framhåller att det kan vara lättare att inta ett tillåtande förhållningssätt i ett stabilt arbetslag där förskollärarna känner varandra väl.

Ett dilemma som informanterna tar upp och som kan påverka deras förhållningssätt, vilket även påvisas i Westlunds (2011) studie är när förskollärarna är oense om i vilken utsträckning som barnen ska få möjlighet till inflytande och vad de ska få ha inflytande över. I vårt resultat framkommer att det kan handla om att förskollärarna är oeniga om *var* och *hur* barnen använder material, exempelvis att saker ska användas på ”rätt sätt”, det vill säga lego ska vara i byggrummet och inte lekköket och så vidare. Här resonerar förskollärarna kring att det finns utrymme för ett mer tillåtande förhållningssätt. Precis som Säljö (2014) tror vi att förskollärarna många gånger säger nej mer av tradition och vana utan att egentligen reflektera över vad konsekvensen blir om de istället svarar ja när barnen kommer med önskemål eller använder saker på sina egna villkor. Informanterna diskuterade här kring vikten av att ha en öppen dialog i arbetslaget för att främja barns inflytande och de ser en vikt av att i större utsträckning föra diskussioner kring barns inflytande kollegor emellan.

Barns personlighet, ålder och mognad påverkar graden av inflytande

Barnkonventionen (UNICEF 2002), skollagen (SFS 2010: 800) samt läroplanen (Skolverket 2010) talar alla om barns inflytande utifrån aspekten ålder och mognad, vilket vi även upplever som en norm i samhället, denna uppfattning stöds också av Ribaeus (2014) samt Johannesen och Sandvik (2009). Även i Westlunds (2011) studie kan vi skönja liknade resonemang då förskollärarna anser att deras uppfattning om barnet inverkar på dess möjlighet till inflytande. Resultatet visar att barns ålder, mognad samt förmåga att kommunicera påverkar deras möjlighet till inflytande. Informanterna menar att barns förmåga att förstå konsekvenserna av sitt handlande samt deras trygghet och säkerhet måste utgöra ramar som kan begränsa barns inflytande. Dessa ramar är snävare när det gäller yngre barn men i takt med att barnen blir äldre, mer mogna och utvecklar sin förmåga att föra en dialog ökar deras möjlighet till att påverka och ha inflytande. Här syns vissa likheter med hur förskollärarna i Ribaeus (2014) studie resonerar, de menar att barnen måste uppnå en viss kompetens vad det gäller förmåga att kunna lyssna på andra och samspela med sin omgivning. Med stöd av Säljö (2014) och Strandberg (2009) som ser samtalet som en av de viktigaste delarna i samspelet mellan individer tycks det oss som att yngre barn och barn med nedsatt förmåga att samspela och kommunicera riskerar att få mer begränsad möjlighet till inflytande. Här kan vi se en risk i att förskolans traditionella sätt att utgå från utvecklings- och mognadsteorier istället för att utgå från teorier där betydelsen av samspel och kontext lyfts, kan begränsa barns inflytande. Om förskollärarna istället vågar ha större tilltro till barnets kompetens och anstränger sig för att stödja varje barn i att kommunicera med omgivningen och uttrycka sina åsikter och önskemål tror vi att det kan främja barns möjlighet till inflytande.

Ur diskussionerna framkommer att utöver ålder och mognad kan även barnets personlighet ha betydelse för hur mycket inflytande barnet har. I Westlunds (2014) studie talar förskollärarna om att lyfta de tysta barnen och dämpa de som tar för sig för mycket. Informanterna i fokusgrupperna beskriver däremot enbart hur de försöker använda sig av olika strategier för att uppmuntra de barn som är mer tystlåtna och inte tar för sig lika mycket som sina kamrater, vilket tyder på ett mer tillåtande förhållningssätt.

Faktorer som främjar barns inflytande

Vårt resultat synliggör att informanterna ser det som angeläget att barnen blir medvetna om att de haft inflytande då detta gör barnen mer intresserade av att utöva inflytande och fatta

egna beslut kring sådant som berör dem. Informanterna lyfter vikten av att återkoppla och reflektera tillsammans med barnen samt att detta bör ske så snart som möjligt i förhållande till den aktuella situationen. Detta antyder enligt oss att förskollärare kan påverka och stimulera barns vilja till att ha ökat inflytande. Här talar emellertid förskollärarna om en problematik kring att återkoppling inte alltid kan ske i direkt anslutning till tillfället där barnet haft inflytande. Förskollärarna beskriver att det i grupper med färre barn är lättare att föra samtal och ta tillvara det enskilda barnets åsikter och intressen, likaså Westlunds (2011) resultat pekar på barngruppens storlek samt den vardagliga dialogen som avgörande faktorer för att öka barns inflytande. Utifrån förskollärarnas resonemang om att grupper där det ingår färre individer utgör ökade möjligheter till dialog och reflektion drar vi slutsatsen att även återkoppling kan främjas i dessa konstellationer. I dagens samhälle där många förskolor har stora barngrupper med låg personaltäthet kan det vara svårt att organisera och prioritera arbetet med barns inflytande.

Arnér (2006) samt Sheridan och Pramling Samuelsson (2001) menar att för att barn ska få inflytande måste de på ett påtagligt sätt kunna påverka sin situation, vilket vårt resultat belyser när informanterna bland annat talar om flexibel möblering där barnen aktivt kan ha inflytande över hur den fysiska miljön utformas. Förskollärarna ser likaså möjligheter i att vara mera flexibla kring rutinsituationer. Andra organisatoriska faktorer som de beskriver möjliggör inflytande i högre grad är ett arbetslag som arbetat länge tillsammans och har samma grundvärderingar. Även att prioritera och avsätta tid för gemensam reflektion kring barns inflytande då de betonar att det är ett angeläget område att arbeta med.

Slutsats

Sammanfattningsvis visar studiens resultat att barn anses ha inflytande när deras åsikter och intressen respekteras, när barnen kan göra egna val och att inflytandet blir reellt när dessa faktorer tas tillvara i verksamhetens utformning på ett påtagligt sätt. Förskollärarna kommer under fokusgruppssamtalen fram till att ett mer tillåtande förhållningssätt samt en lyhördhet inför barns varierade sätt att uttrycka sina intentioner och göra sin röst hörd främjar barns inflytande. Det tycks oss som att desto bättre förmåga ett barn har att kommunicera med sin omvärld desto mer inflytande verkar barnet ha möjlighet att få. Andra faktorer som gynnar barns möjligheter till inflytande menar informanterna är grupper med färre barn, ett stabilt arbetslag, flexibilitet kring rutinsituationer och en föränderlig kontext. Förskollärarna ser

barns inflytande som ett viktigt område att prioritera och föra gemensamma diskussioner kring.

Förslag till vidare forskning

Under arbetets gång har tankar väckts kring förslag på fortsatt forskning då det skulle vara intressant att genom observationer undersöka hur förskollärare arbetar med barns inflytande i praktiken. Det skulle även vara spännande att undersöka hur barnen själva upplever att de har inflytande och vad de upplever som meningsfullt att ha inflytande över, på detta vis kan det synliggöras om barn och förskollärare upplever samma innebörder av barns inflytande. Efter att ha avslutat denna studie anser vi i ännu högre grad att barns inflytande är ett angeläget och aktuellt område att lyfta och utveckla.

Sammanfattning

I och med revideringen av läroplanen (Skolverket 2010) har barns inflytande kommit att bli ett aktuellt begrepp som vi uppfattar vara svårdefinierat och komplext. I en studie utförd av Tallberg Broman och Holmberg (2007) framkom det att lärarna i förskola och grundskola ansåg sig behöva mer kompetens inom området barns inflytande. Detta bidrog till att vi ville undersöka barns möjligheter till inflytande och få en insikt i hur detta komplexa begrepp kunde tolkas. Syftet med studien var att undersöka utifrån vilka innebörder förskollärare resonerar om barns inflytande samt vilka möjligheter de kan se.

I litteraturgenomgången redovisas tidigare forskning där förskollärare ger en bild av innebörder, förutsättningar samt hinder för barns inflytande. Vi lyfter även hur vi tolkar begreppet barns inflytande samt att begreppet oftast används tillsammans med demokrati och delaktighet. Eftersom inflytande skapas i samspel mellan förskollärare och barn samt i interaktion med omgivningen valde vi att utgå från ett sociokulturellt perspektiv (Säljö 2014).

Studien genomfördes med kvalitativ metod då syftet var att förstå och synliggöra förskollärares resonemang kring barns inflytande. Empirin samlades in genom samtal i två fokusgrupper med yrkesverksamma förskollärare. Fokusgruppssamtal valdes då vi ville undersöka ett specifikt ämne och eftersträvade djupare diskussioner för ett fylligt resultat. Genom användandet av semistrukturerade fokusgruppssamtal hade vi enligt Bryman (2002) möjlighet att ställa följdfrågor samt att informanterna själva kunde styra samtalet, vilket bidrog till en djupare förståelse kring informanternas resonemang.

Resultatet visar att barn anses ha inflytande när deras åsikter och intressen respekteras, när barnen kan göra egna val och att inflytandet blir reellt när dessa faktorer tas tillvara i verksamhetens utformning på ett påtagligt sätt. Resultatet tyder på att desto bättre förmåga ett barn har att kommunicera med sin omvärld desto mer inflytande verkar barnet ha möjlighet att få. Förskollärarna lyfter ett mer tillåtande förhållningssätt samt en lyhördhet inför barns varierade sätt att uttrycka sina intentioner och göra sin röst hörd som främjande av barns inflytande.

Litteraturförteckning

- Arnér, Elisabeth (2006). *Barns inflytande i förskolan* [Elektronisk resurs] : *problem eller möjlighet för de vuxna?*. Lic.-avh. Örebro : Örebro universitet, 2006
Hämtad 141228: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-34987>
- Bryman, Alan (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi
- Clark, Alison, McQuail, Susan & Moss, Peter (2003). *Exploring the Fields of Listening to and Consulting with Young Children*. Nottingham: Department of Education and Skills
- Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur
- Emilson, Anette (2007). Young Children's Influence in Preschool. *International Journal of Early Childhood*, 39(1), 11-38.
- Johannesen, Nina & Sandvik, Ninni (2009). *Små barns delaktighet och inflytande: några perspektiv*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Ribaeus, Katarina (2014). *Demokratiuppdrag i förskolan*. Diss. Karlstad: Karlstads universitet
Hämtad 141228: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/
- Sheridan, Sonja & Pramling Samuelsson, Ingrid (2001). Children's Conceptions of Participation and Influence in Pre-school: a perspective on pedagogical quality. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 2(2), 169-194.
Hämtad 150301: <http://dx.doi.org/10.2304/ciec.2001.2.2.4>
- SFS 2010:800. Skollagen. Stockholm: Utbildningsdepartementet

Skolverket: *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. [Ny, rev. utg.] (2010). Stockholm: Skolverket
Hämtad 141228: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Strandberg, Leif (2009). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. 2. uppl.
Stockholm: Norstedt

Stukát, Staffan (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2. uppl. Lund:
Studentlitteratur

Tallberg Broman, Ingegerd & Holmberg, Lena (2007) *Läraryrke i förändring, Lärare i
förskola och grundskola om inflytande, jämställdhet och mångfald* Malmö: Malmö
högskola, 2007
Hämtad 141228:
http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/10260/tallberg_holmberg.pdf?sequence=3&isAllowed=y

UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*.
Stockholm: UNICEF Sverige.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-
samhällsvetenskaplig forskning* [Elektronisk resurs]. Stockholm: Vetenskapsrådet
Hämtad 141228: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Westlund, Kristina (2011). *Pedagogers arbete med förskolebarns inflytande: en
demokratididaktisk studie*. Licentiatavhandling Malmö: Malmö högskola, 2011
Hämtad 141228: <http://dspace.mah.se/handle/2043/12262>

Bilaga 1: Intervjuguide

Förslag på hjälpfrågor i fokusgrupperna:

- * Vad betyder barns inflytande för dig? Berätta lite mer, kan du utveckla det lite mer?
- * I läroplan står det att barnen ska få möjlighet till ett reellt inflytande på arbetssätt och verksamhetens innehåll, Vad innebär det för dig? Uppehålla oss vid reellt- vad hade det varit om det inte stått reellt?
- * Vilka möjligheter finns det för barnen att ha inflytande i förskolan? Ge exempel
- * Hur arbetar ni med barns inflytande i den vardagliga verksamheten?
- * Vilka förutsättningar uppfattar ni som avgörande för att kunna främja barnens inflytande i den dagliga verksamheten? Hur märks det?
- * Finns det, som ni ser det, några hinder kring barns inflytande i den praktiska verksamheten? Ge exempel...
- * Finns det, som ni ser det, vissa områden där barn bör ges mer eller mindre inflytande? Berätta varför inflytande inte är lämpligt i detta/dessa sammanhang.

Bilaga 2: Missiv

Hej!

Vi är två studenter som studerar på Förskolläraryr utbildning med inslag av validering vid Högskolan Kristianstad och håller nu på att skriva vårt examensarbete. Syftet med vår vetenskapliga studie är att undersöka hur pedagoger resonerar kring och arbetar med barns inflytande inom förskolan. Vi kommer att samla material till studien via diskussioner i fokusgrupper där vi får ta del av era åsikter inom området. Vi räknar med att 4-6 pedagoger deltar i ett fokusgruppsamtal för att resonera kring era tankar och erfarenheter av arbetet med barns inflytande, konversationen kommer att spelas in i syfte underlätta vår sammanställning av materialet. Efter överenskommelse med XX kommer vi att träffa er klockan 13.00 på fredag den 20/3 i konferenslokalen på XX, vi beräknar att diskussionen pågår drygt 1 timme.

Ditt deltagande är frivilligt och om du känner under intervjun att du vill avbryta är detta fullt möjligt och det behövs ingen förklaring till varför du väljer att avbryta. Du kommer att vara anonym i vårt examensarbete, på så sätt finns det ingen möjlighet att resultaten kan kopplas till dig och din arbetsplats. Efter sammanställningen av svaren kommer samtliga uppgifter att raderas.

Vi svarar gärna på frågor och du kan nå oss på dessa nummer om det skulle dyka upp några undringar eller oklarheter.

Ulrika Quist XXX-XXXXXXX

Agnetha Junell XXX-XXXXXXX